

היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, ז' אב תש"ף
28 יולי 2020

מס' מסמך: 004-99-2020-016933
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד
ניצב מוטי כהן,
מ"מ מפכ"ל משטרת ישראל

שלום רב,

הנדון: פניות בעניין התמודדות משטרתית עם הפגנות בעת האחרונה

סמך: פניית האגודה לזכויות האזרח מיום 23.7.20; פניית ח"כ זנדברג מיום 24.7.20 ומיום 26.7.20; פניית התנועה לטוהר המידות מיום 25.7.20; פניית האגודה לזכויות האזרח מיום 27.7.20; פניית התנועה לטוהר המידות מיום 27.7.20; מכתב היועצת המשפטית למשטרת ישראל מיום 28.7.20

בהמשך לפניות שונות אשר התקבלו בלשכתי בשבוע האחרון, הכוללות טענות שונות ביחס לטיפול המשטרתית בשמירה על הסדר הציבורי ושלום הציבור במסגרת הפגנות מן העת האחרונה, אבקש להביא בפניך את עמדתי כדלקמן.

נקודת המוצא היא כי זכות ההפגנה היא זכות יסוד במדינת ישראל, אשר הוכרה זה מכבר כזכות היישיכת לאותן חירויות המעצבות את אופיו של המשטר בישראל כמשטר דמוקרטי (בג"ץ 153/83 לוי נ' מפקד המחוז הדרומי של משטרת ישראל, פ"ד לח(2) 393, 398); בית המשפט העליון אף פסק כי "ישנו טעם מיוחד במתן הגנה מוגברת לחופש ביטוי כלפי נבחר ציבור, כחלק מההגנה על ההליך הדמוקרטי, שקיומו מותנה בחופש מירבי "לרצון העם" ולחופש הביטוי המשקף אותו, העומדים ביסוד שלטון דמוקרטי הנבחר בבחירות חופשיות, והחשוף כל העת לביקורת של אימון בפעולתו השוטפת. חשיבות הביקורת הציבורית על נבחר העם, כחלק מהפיקוח הטבעי על המהלכים הדמוקרטיים, מובילה למתן הגנה לחפש ביטוי רחב בתחום זה" (רע"פ 2660/05 יוסף אונגרפלד נ' מדינת ישראל, (פורסם באר"ש, 13.8.2008)). כוחם של דברים אלו יפה גם בתקופה המורכבת של התמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה. גישה זו אף באה לידי ביטוי בדברי החקיקה השונים שקודמו לשם התמודדות עם נגיף הקורונה (ר' חוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף-2020).

עם זאת, ככל זכות יסוד, זכות ההפגנה אינה זכות מוחלטת ויש לאזנה אל מול זכויות ואינטרסים ציבוריים כבדי משקל – שמירה על הסדר הציבורי, שלום הציבור ובטחונו (ראו: בג"ץ 2979/05 מועצת יש"ע נ' השר לבטחון פנים (פורסם באר"ש, 27.3.2005). יתר על כן, בצד

היועץ המשפטי לממשלה

חשיבות השמירה על חופש הביטוי וההפגנה כאמור, אין בכך כמובן משום היתר לגילויי אלימות, פגיעה ברכוש או פגיעה אחרת בשלום הציבור ובריאותו.

בהקשר זה, הועלו טענות שונות בפניות שבסימוכין בדבר אכיפה בררנית או התחשבות בשיקולים פוליטיים כביכול, על ידי גורמי האכיפה. על רקע האמור, קיבלתי היום את מכתבה של היועצת המשפטית למשטרת ישראל המצוי בסימוכין ובו הובהר, בין היתר, כי אכיפת ההנחיות בדבר עטיית מסכות נעשית באופן שוויוני, וללא משוא פנים. אני סמוך ובטוח כי משטרת ישראל, בהובלתך, תמשיך ותפעל על מנת להבטיח כי הפעלת סמכויות המשטרה ביחס להפגנות, כמו גם בכל הקשר אחר, תיעשה בהתאם להוראות הדין בצורה עצמאית, שוויונית ועניינית, על בסיס כלל הנתונים הרלוונטיים בלבד.

אומר את הברור בעיניי: קבלת ההחלטות הפרטניות, המקצועיות-אופרטיביות, ביחס לטיפול בהפגנות מסור למשטרת ישראל בהובלתך, אך ורק בהתאם לשיקול דעתה המקצועי. על משטרת ישראל להמשיך לקבל החלטות בקשר לכך בצורה עצמאית וללא שיקולים זרים. זו דרכה של משטרת ישראל בהובלתך, והיא הנכונה. ההחלטה בעניין פרטני ביחס לקביעת תנאים כאלה ואחרים, כגון זמן, מקום ודרך עריכתה של הפגנה ספציפית, נתונה לגורמי המשטרה, בהתאם לשיקול דעתם המקצועי. כל זאת, כמובן בכפוף להוראות הדין, כפי שפורשו בפסיקות בית המשפט ועל ידי הייעוץ המשפטי.

נוסף על האמור, נטענו טענות ביחס לאירועים חריגים לכאורה בנוגע לאופן הפעלת הכוח, ובפרט אמצעים לפיזור הפגנות, ואף הוגשה בעניין זה עתירה לבית המשפט העליון שהינה תלויה ועומדת (בג"ץ 5175/20). המדובר כמובן בסוגיה רגישה הדורשת התייחסות זהירה, בשים לב לצורך לבחון את ההתרחשויות שהתקיימו בלהט אירועי ההפגנות. בטוחני כי תדאג שגם טענות מעין אלה ייבדקו כדבעי.

בברכה,

אביחי מנדלבליט

העתק:
עו"ד רז נזרי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי)
עו"ד עמית מררי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט פלילי)
תנ"צ איילת אלישר, היועצת המשפטית למשטרת ישראל